

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2096/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.301/2023/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.301/2023/7. számú ítélete (a továbbiakban: a Kúria ítélete), a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.324/2022/7-I. számú ítélete (a továbbiakban: másodfokú ítélet), valamint a Fővárosi Törvényszék 37.G.41.010/2017/150/I. számú ítélete (a továbbiakban: elsőfokú ítélet) alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének valamint a 28. cikkének a sérelme miatt.
- [2] Az indítványozó az alapügy felperese. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügyben az eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó valamint a II. rendű alperes és házastársa mint egy cégcsoporthoz tartozó kft. tulajdonosai 2009-ben megállapodást kötöttek, amelyben az indítványozó arra vállalt kötelezettséget, hogy konkrét befektetőjelöltet/vevőjelöltet ajánl írásban a tulajdonosoknak, valamint beleegyezésük esetén vele tárgyalást szervez.
- [3] 2012-ben az I. rendű alperes mint megbízó és az indítványozó egy újabb megbízási szerződést kötöttek egymással, miszerint az indítványozó közreműködik az I. rendű alperesnek a holdingban lévő üzletrésze harmadik személy részére történő értékesítésében. A szerződésben rögzített ún. túlnyúlási klauzula szerint a megbízó akkor is köteles a sikerdíj megfizetésére, ha a szerződés megszűnését követő 24 hónapon belül a megbízott által közvetített személlyel, annak hozzátartozójával vagy

által közvetített harmadik személlyel az értékesítés tárgyában szerződést köt. A szerződés választottbírószági kikötést tartalmazott.

- [4] Az I. rendű alperes végül egy másik gazdasági társasággal is megbízási szerződést kötött 2013-ban.
- [5] Az I. rendű alperesnek a holdingban fennálló üzletrészét 2015-ben vásárolta meg egy gazdasági társaság. Az indítványozó sikerdíj iránti igényét az I. rendű alperes elutasította. Az indítványozó követelését nem érvényesítette választottbírószági eljárásban, hanem eredeti keresetében az I. és a II. rendű alpereseket egyetemlegesen kérte kötelezni 1 993 040 000 forint kártérítés megfizetésére. A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) jogerős végzésével az I. rendű alperes tekintetében a tárgyalást elkülönítette és az I. rendű alperes vonatkozásában a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította.
- [6] Az indítványozó ezt követően a II. rendű alperest kérte kötelezni 1 993 040 000 forint kártérítés megfizetésére.
- [7] Az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletével a keresetet elutasította, valamint 5 100 000 forint ügyvédi munkadíj, tanúdíj és tolmácsdíj megfizetésére kötelezte az indítványozót.
- [8] Az indítványozó fellebbezése és a II. rendű alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az indítványozó által fizetendő ügyvédi munkadíj összegét 10 000 000 forint + áfa összegre felemelte, egyebekben helyben hagyta, valamint kötelezte az indítványozót – egyebek mellett – 3 000 000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.
- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panaszával az Alkotmánybírósághoz. Beadványát az Alkotmánybíróság erre irányuló felhívására, majd ezt követően önmagától többször is kiegészítette.
- [11] Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság nem biztosította a közvetlenség elvét azáltal, hogy nem kötelezte a II. rendű alperest a személyes megjelenésre, kérelem ellenére sem idézte meg személyesen. Ezzel az indítványozót akadályozta abban, hogy közvetlen módon, a kontradiktórus eljárás elvei szerint szembesítse az ellenfelét korábbi sajtónyilatkozataival és mindazon bizonyítékokkal, amelyek a perben – jogi képviselője útján – kifejtett nyilatkozatait cáfolták volna. A másodfokú ítéletet, valamint a Kúria ítéletét pedig azért tartja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétesnek, mert az eljáró bíróságok mindezt jogszerűnek minősítették. Az eljáró bíróságok továbbá a tisztességes bírószági eljáráshoz való alapjogot sértő módon utasították el az indítványozó bizonyítási indítványait, a bizonyítékokat pedig az alkotmányossági szempontokat mellőzve, egyoldalúan értékelték, illetve azokat a fegyveregyenlőség elvének sérelmét

megvalósítva nem szerezték be. Az eljáró bíróságok az okiratok vizsgálata nélkül, pusztán „bemondásra” üzleti titokként kezelték a tranzakciós iratokat, illetve elutasították azok beszerzésére vonatkozó bizonyítási indítványt és lehetővé tették, hogy a tanúk ne adjanak választ a kérdésekre. Az indítványozó álláspontja szerint az üzleti titok fogalmát az eljáró bíróságok „jogellenesen”, kiterjesztően, ezáltal önkényesen, *contra legem* értelmezték, ami sérti az Alaptörvény 28. cikkét is, mert ellentétes az üzlettitok védelméről szóló törvény céljával. Az üzleti titok az indítványozó szerint a szabad bizonyítás rendszerében bizonyítékként felhasználható, csupán annak védelmét a törvényes keretek között biztosítani kell. Az a körülmény, hogy az indítványozó el volt zárva tényállításainak okirati bizonyításától, mert a tranzakciós iratok becsatolására kötelezés elmaradt, súlyosan sérti a fegyveregyenlőség elvét és ezáltal a tisztességes eljáráshoz való jogot is.

- [12] Az indítványozó szerint a II. rendű alperes nyilvánvalóan rosszhiszemű pertaktikája, amelyet az ügyben eljáró bíróságok eljárási következmények nélkül hagytak, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot és akadályozza a tényállás felderítését.
- [13] Súlyosan sértette továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogot, azon belül az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelményét az eljárás elhúzódása, az eljáró bíróságok ugyanis 5 éven át folytatták le a peres eljárást olyan kérdésekre, amelyekre az eljáró bíróságok szerint egyik bíróságnak sem volt hatásköre.
- [14] 3. A II. rendű alperes „*amicus curiae* beadványt” terjesztett az Alkotmánybíróság elé, amelyben kifejtette az indítvánnyal kapcsolatos álláspontját, annak visszautasítását javasolva.
- [15] 4. Az indítványozó ezt követően benyújtott indítvány-kiegészítésében vitatta az „*amicus curiae* beadvány” előterjesztésének a jogszerűségét mind anyagi jogi, mind pedig eljárásjogi szempontok miatt. Az Abtv. 57 §-a ugyanis meghatározza azt az alanyi kört, amely jogosult *amicus curiae* beadvány előterjesztésére, a II. rendű alperes pedig nem tartozik ebbe a körbe. Emellett eleve csak jogalkotással összefüggő eljárásban nyújtható be ilyen beadvány. A beadvány továbbá elkésettnek is minősül, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság 2023. november 23-án tájékoztatta az indítványozót a panasz nyilvántartásba vételéről, ettől az időponttól kezdve tudomása volt (és lehetett is) a II. rendű alperesnek az alkotmányjogi panaszról, ehhez képest csak 2024. február 15. napján terjesztette elő az *amicus curiae*-t.
- [16] 5. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [17] 5.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. A további rendes jogorvoslattal már nem támadható kúriai ítélet az eljárást befejező döntésnek minősül, így

alkotmányjogi panasszal támadható. A kérelmező az alkotmányjogi panasz benyújtásához szükséges indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mint a támadott ítélettel lezárt eljárás felperesének – megállapítható.

- [18] 5.2. Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis *a)* azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására továbbá azt, hogy amely a panaszos indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b)* az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróságok eljárása és döntése alapvető joga sérelmét okozta); *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntéseket; *d)* az Alaptörvény indítványozó által sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; *f)* kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntések alaptörvényellenességét és semmisítse azokat.
- [19] 6. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 6.1. Az Alkotmánybíróság az első feltétellel kapcsolatosan emlékeztet arra, hogy a testületnek részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. Jelen ügy és a beadványban előadott indítványozói érvelés ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [21] 6.2. Az Alkotmánybíróság másrészt – a másik törvényi feltétel meglétének vizsgálatával összefüggésben – jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat védi {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert követelményrendszer érvényesülését garantálja.

- [22] 6.3. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjoga sérelmének okait elsősorban abban jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok, különösen az elsőfokú bíróság nem kötelezte a II. rendű alperest a személyes megjelenésre; az indítványozó bizonyítási indítványait elutasította, felajánlott bizonyítékait mellőzte, illetve azokat egyoldalúan értékelte; az ellenérdekű fél üzleti titokra vonatkozó hivatkozását „visszaélésszerűen”, az okiratok vizsgálata nélkül, pusztán „bemondásra” engedélyezte; az üzleti titok fogalmát *contra legem* értelmezte; a bizonyítási teherre vonatkozó szabályokat pedig „jogellenesen alkalmazta”.
- [23] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor nem vizsgálja a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek helyességét és megalapozottságát, mint ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárás során feltárt bizonyítékokat és érveket, és azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3041/2024. (II. 9.) AB végzés, Indokolás [15]; 3229/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [24] A *contra legem* jogalkalmazás pedig eleve csak kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt vezethet a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságához. Még az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás sem alapozza meg önmagában az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság nem vizsgálja {20/2017. (VII, 18.) AB határozat, Indokolás [21]-[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]-[40]}. „[A] tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti superbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...]” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [25] Az Alkotmánybíróság a bíróságok bizonyítékértékelési tevékenységével összefüggésben már a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában is kiemelte, hogy a bizonyítékok mérlegelése (felülmérlegelése) olyan, a bizonyítás körébe tartozó eljárási cselekmény, amelynek alanya kizárólag a bíróság, azaz az eljáró bíró vagy bírák. Míg a bizonyítás körébe tartozó egyéb eljárási cselekmények (indítványozás, bizonyítási eszközök megvizsgálása) a felek aktív részvételével folynak, addig a mérlegelés a bíró tevékenysége (Indokolás [91]).
- [26] Az Alkotmánybíróság az ügyben eljáró bíróságok döntései és az alkotmányjogi panaszban az állított alapjogi sérelem alátámasztásaként előadott érvek vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány valójában és tartalmát tekintve a rendes bíróságok ténymegállapításainak, bizonyítás-felvételének és főként bizonyíték értékelésének az Alkotmánybíróság által történő megváltoztatására irányul. A testület azonban ettől a korábban leírtak szerint következetesen tartózkodik, mivel a tényállás

megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok – ezek körében a felek nyilatkozatainak – értékelése, minősítése és mindezekből az ügy eldöntéséhez szükséges következtetések meghozatala a rendes bíróságok jogalkalmazói hatáskörébe tartozó kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetve jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.

- [27] Az Alkotmánybíróság a fenti megállapításokkal összefüggésben rámutat arra, hogy önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként részletesen megindokolt, a bizonyítékok mérlegelésén és értékelésén alapuló következtetések alapján hozott bírói döntések érvelését tévesnek, hibásnak, sérelmesnek, a saját álláspontjával ellentétesnek tartja és vitatja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.
- [28] 6.4. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelmével összefüggésben is állította. Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog esetleges sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az a bírói döntés érdemét nem befolyásolja, az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem pedig az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3440/2023. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [26]; 3433/2023. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az indítványozó által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe {3257/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [27]; 3161/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [43]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [29] 7. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány a támadott bírósági döntésekkel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem vetette fel, így az nem teljesíti az Abtv. 29. §-ában írt alternatív feltételek egyikét sem, ekként annak befogadására és érdemi vizsgálatára nincs lehetősége. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.
alkotmánybíró